Kunst inspireert, Cultuur verbindt

Kunst- en cultuurnota Eemnes 2023 -2027

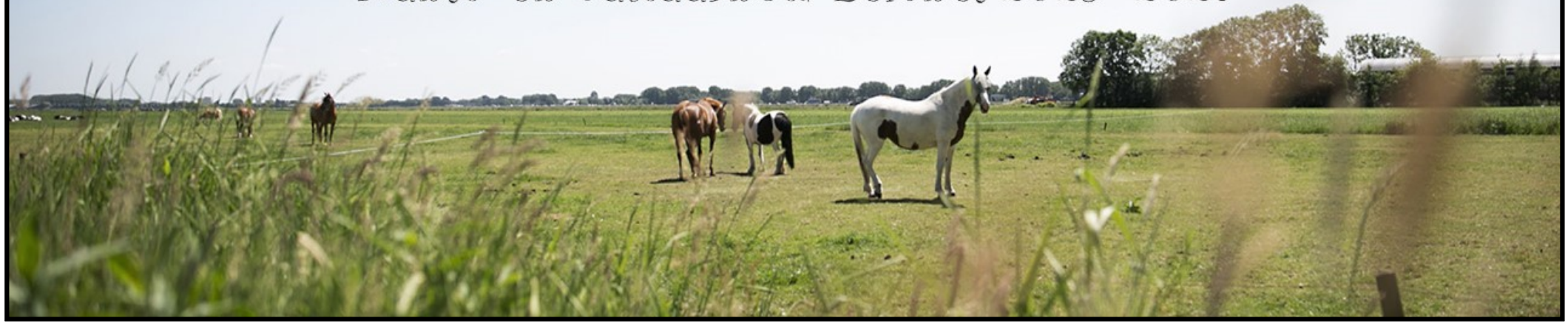

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	4
Visie	5
Toelichting inwonersenquête Eemnes	6
Uitgangspunt 1: Versterken van de culturele infrastructuur	7
Uitgangspunt 2: Bevorderen van cultuurparticipatie	12
Uitgangspunt 3: Integraal beleid en samenwerking	16
Financiën	21

Bijlagen:

1. De stand van kunst en cultuur in Eemnes
2. Uitkomsten inwoner enquête
3. Infographic evaluatie kunst en cultuur nota 2010-2014

GEMEENTE EEMNES

Voorwoord

Een ‘kort- en klein-kunstvoorstelling’ bezoeken tijdens de feestweek, een boek lenen bij de bibliotheek, kunstwerken in de openbare ruimte bewonderen, een toneelvoorstelling bezoeken in de Hasselbak, een kindervoorstelling in het Huis van Eemnes, zingen in een koor en een expositie aan de Wakkerendijk. Op veel verschillende manieren komen u en ik dagelijks in aanraking met kunst en cultuur.

Kunst en cultuur prikkelt, verbindt en zet aan tot nadenken. De waarde die cultuur toevoegt aan Eemnes en samenleving is niet altijd in euro’s uit te drukken en wordt vaak pas achteraf duidelijk. Maar wij zien die waarde onmiskenbaar en vinden een goed cultureel klimaat belangrijk. Amateurs, professionals en organisaties geven we de ruimte om een aantrekkelijk cultuuraanbod te kunnen creëren. Kunst kleurt Eemnes.

Cultureel en religieus erfgoed waarderen we als inspiratiebron en als plek voor zingeving. Deze vormen een verbinding tussen het heden en verleden. De geschiedenis van dit, van oudsher agrarische, dorp prikkelt de verbeeldingskracht.

Eemnes telt diverse instellingen met een rijk verenigingsleven die al jarenlang de culturele identiteit van Eemnes kleur geven. Culturele instellingen spelen een rol bij welzijn, burgerparticipatie, educatie, integratie, inburgering, vrijetijdsbeleid, sociale cohesie en gezondheidszorg.

De activiteiten die in ons dorp plaatsvinden rond kunst en cultuur kunnen zonder ondersteuning van vrijwilligers niet plaatsvinden. In Eemnes spelen vrijwilligers een belangrijke rol. Naast het bestaande aanbod staan we open voor nieuwe initiatieven op het gebied van kunst en cultuur.

Wij dragen kunst en cultuur een warm hart toe en streven ernaar dat alle inwoners optimaal kunnen genieten van al het moois wat Eemnes op dit punt te bieden heeft. In deze nota worden de mogelijkheden daartoe gecreëerd en wij gaan er graag met u mee aan de slag. Wij geloven in de kracht van onze inwoners én in die van de cultuurinstellingen en verenigingen zelf. Op die manier zorgen we met elkaar voor een duurzame cultuursector, klaar voor de toekomst.

De titel van deze nota ‘Kunst inspireert, Cultuur verbindt 2023-2027’ geeft uiting aan het belang van onze culturele eigenheid in relatie tot dit kunst- en cultuurbeleid.

Maart ‘23

Mirjam Havinga
Wethouder kunst en cultuur

GEMEENTE
EEMNES

Inleiding

De nota kunst en cultuur van *Kunst tot Koe* is vastgesteld in 2010. De afgelopen jaren vonden veel ontwikkelingen plaats. Zo opende in januari 2020 het Huis van Eemnes en fuseerden de bibliotheken Gooi en meer (Eemnes) en HLB (Huizen, Laren, Blaricum) in januari 2023. Daarnaast kreeg cultuurparticipatie in combinatie met het sociaal domein de laatste jaren een grotere rol. Vanwege deze ontwikkelingen is de nota 2010-2014 toe aan actualisering.

Deze nota is tot stand gekomen door het voeren van gesprekken met instellingen, verenigingen en cultuuraanbieders. Naast het voeren van deze gesprekken hebben we begin 2022 ook het inwonerspanel bevraagd over kunst en cultuur. Zowel de gesprekken met mensen uit het veld als de uitkomsten van de enquête zijn meegenomen in deze visie en herijking van het beleid.

Het kunst- en cultuurbeleid van de gemeente Eemnes kent drie uitgangspunten:

- het versterken van de culturele infrastructuur
- het bevorderen van cultuurparticipatie
- het maken van integraal beleid en samenwerking

Per uitgangspunt gaan we in deze nota in op de doelstellingen, middelen en inzet van de gemeente. In de bijlage is een overzicht te vinden van culturele activiteiten in Eemnes.

Leeswijzer

Allereerst geven we onze visie op kunst en cultuur. Daarna volgt een toelichting op de enquête onder inwoners met belangrijkste resultaten en implicaties. Vervolgens komen de doelstellingen, middelen en inzet per uitgangspunt aan bod.

GEMEENTE EEMNES

Visie

De gemeente Eemnes hecht veel belang aan kunst en cultuur. Een dorp zonder levendig cultuurklimaat is een saai dorp. Kunst en cultuur bieden zowel ontspanning als prikkeling. Kunst maar ook cultuur zijn een tastbare vertaling van ideeën en dromen, normen en waarden, humor en ernst. Kunst en cultuur kunnen bruggen slaan en helpen andere gedachten en culturen te leren kennen.

Daarbij is het belangrijk om te beseffen dat het niet aan de overheid is om inhoud en aard van cultuur te zeer te bepalen. Onze visie legt de nadruk op verbinding tussen verschillende instellingen, verenigingen en inwoners. En verbinding tussen kunst en cultuur en andere beleidsterreinen van de gemeente, zoals het sociaal domein, toerisme en recreatie en de openbare ruimte. Kunst en cultuur moet voor elke doelgroep toegankelijk zijn en er wordt aandacht besteed aan cultureel en historisch erfgoed.

De gemeente heeft een faciliterende en verbindende rol. Zo kent de gemeente subsidie toe aan verschillende aanbieders van kunst en cultuur.

Professionele organisaties die een gemeentelijke subsidie (bijvoorbeeld Bibliotheek, Huis van Eemnes) ontvangen, vragen we meetbare doelen en uitvoeringsprogramma's te formuleren. Dit geldt niet voor (algemene) waarderingssubsidies.

Om kunst en cultuur goed op de kaart te zetten is het van belang om hier breed over te communiceren. De gemeente kan culturele activiteiten en evenementen in Eemnes onder de aandacht brengen, bijvoorbeeld door er naar te verwijzen via de gemeentelijke website.

Naast samenwerking binnen de gemeente, heeft de gemeente Eemnes regelmatig overleg met andere gemeenten en bestuurders uit de regio. Een aantal belangrijke onderwerpen zoals de maatschappelijke transitie van bibliotheken, cultuurparticipatie in het sociaal domein en huisvesting van culturele instellingen en makers worden daar besproken en tevens wordt bekeken hoe we op deze vlakken met elkaar kunnen samenwerken en informatie kunnen uitwisselen.

Toelichting inwonersenquête Eemnes

In januari 2022 is het inwonerspanel van Eemnes bevraagd over kunst en cultuur in Eemnes. Ook andere geïnteresseerden konden de vragenlijst invullen via een digitale link. Deze link is gedeeld via verschillende kanalen, zoals sociale media en op de gemeentelijke website.

Resultaten op hoofdlijnen

De enquête is ingevuld door 435 deelnemers. 66% van de respondenten vindt kunst en cultuur (heel) belangrijk. Zij vinden dit vooral belangrijk vanwege ontspanning of vrijetijdsbesteding (67%) maar ook om andere mensen te ontmoeten (49%).

Deelnemers geven het aanbod van kunst en cultuur in Eemnes een 7,1. Op zich is dit een goede beoordeling, desalniettemin komt in de enquête naar voren dat een aantal verbeterslagen gemaakt kunnen worden. Met name door het kunst- en cultuuraanbod voor jeugd en jongeren te verbreden en door meer te doen aan participatie.

Aandachtspunten zijn: meer aanbod van muziek- en filmvoorstellingen en meer multicultureel aanbod, betere informatievoorziening over kunst in de openbare ruimte en wat er te doen is aan kunst en cultuur in Eemnes.

De gehele rapportage is te vinden op de website van het inwonerspanel: www.panelinwoners.nl/eemnes/resultaten/kunst-en-cultuur

GEMEENTE EEMNES

Uitgangspunt 1: Versterken van de culturele infrastructuur

Doelstelling: aanbieders van kunst en cultuur in staat stellen een waardevolle bijdrage te leveren aan een sterke kunst- en cultuursector in Eemnes.

Een sterke kunst- en cultuursector in Eemnes

De werkgelegenheid in de creatieve en culturele sector is in de afgelopen tien jaar sterk gegroeid in de provincie Utrecht. Dit geldt ook voor Eemnes, zo blijkt uit de monitor Cultuur en Erfgoed van de Provincie Utrecht (website monitor Cultuur en Erfgoed). Hoewel dit de groei van de sector mooi laat zien, is de bijdrage die de sector levert natuurlijk veel breder dan alleen werkgelegenheid. Kunst kleurt Eemnes. Een kunst- en cultuurbeleid dat gericht is op grote en kleine aanbieders, zowel professionele als amateurs, is van belang. Professionals, organisaties en amateurs geven we de ruimte om een aantrekkelijk cultuuraanbod te kunnen creëren. We koesteren onze instellingen; groot en klein en vinden het van belang dat onze subsidies breed toegankelijk zijn voor organisaties.

Bron: website monitor Cultuur en Erfgoed provincie Utrecht.

GEMEENTE EEMNES

Het Huis van Eemnes

Het Huis van Eemnes, met de bibliotheek, richt zich de komende jaren op het doorontwikkelen van het concept huiskamer van Eemnes / '*third place*'. Dit houdt in dat, naast de sociale omgevingen thuis en de werkplek, een derde plek gecreëerd wordt om te werken, ontspannen en elkaar te ontmoeten.

Bij de start van het Huis van Eemnes was het de bedoeling om gedurende drie jaar de programmering op te zetten, ook commercieel te programmeren en de omslag van zalenverhuur naar hospitality te zetten. Helaas heeft het coronavirus in 2020 en 2021 de gevleugelde start in 2020 behoorlijk in de war geschopt. We zien in 2022 goede ontwikkelingen, maar we zijn er nog niet helemaal. In eerste instantie werd de functie 'programmeren' (deels) ingevuld door de bibliotheek. Bij andere culturele instellingen is een medewerker 'programmeren' een reguliere functie.

Het Huis van Eemnes stelt een programmamanager voor twee jaar aan zodat de culturele programmering op diverse locaties in Eemnes en nabijgelegen gemeenten in de regio (Laren, Hilversum, Baarn, Bussum) op elkaar wordt afgestemd. Zo wordt er een divers aanbod op geringe afstand aan de inwoners gepresenteerd. Het aanbod van cursussen en activiteiten wordt nog meer aangepast aan de wensen en behoeften van doelgroepen. Er komt een uitgebreid en divers programma waarbij alle inwoners (jongeren, volwassenen, ouderen en inwoners met een andere culturele achtergrond) zich thuis voelen. Uit de enquête onder inwoners bleek dat het aanbod voor jongeren verbeterd kan worden (31% gaf aan dat er voldoende cultuuraanbod is voor jongeren tussen 12 en 18 jaar; 39% was neutraal). Hier zou het Huis van Eemnes een belangrijke bijdrage aan kunnen leveren. Ook wordt er meer aandacht besteed aan afstemming met de lokale culturele aanbieders met betrekking tot de culturele agenda: 'uitruil van artiesten' en try outs. Voor de programmering van het Huis van Eemnes is in het collegeprogramma 2022-2026 € 17.500 opgenomen voor de jaren 2023 en 2024.

In het collegeprogramma 2022-2026 is daarnaast structureel € 5.000 als extra budget opgenomen voor het ontwikkelen van een integrale en samenhangende programmering van de Hasselbak, Openluchttheater De Lieberg en het Huis van Eemnes.

Gemeente Eemnes zet in op heldere prestatieafspraken met het Huis van Eemnes.

De bibliotheek

Bibliotheek Gooi en meer en bibliotheek Huizen-Laren-Blaricum fuseerden in januari 2023 naar de bibliothekenorganisatie Gooi+. Het meerjarenplan van deze organisatie bevat drie speerpunten: leesoffensief (het bevorderen van leesvaardigheid en leesplezier), de bibliotheek als plek voor persoonlijke ontwikkeling waaronder IDO (Informatiepunt Digitale Overheid) en de bibliotheek als *third place*. De bibliotheek moet een laagdrempelige locatie zijn waarbij iedereen zich welkom voelt.

In de Samenwerkingsovereenkomst 2023-2024 staan verschillende zaken om voortgangsoverleg en evaluatie te bevorderen. Bijvoorbeeld dat er ieder boekjaar in mei en/of oktober ambtelijk overleg plaatsvindt tussen de gemeenten en de bibliotheek. Onder andere om de voortgang van en ontwikkelingen in het bibliotheekwerk te bespreken en om de praktische uitvoering van het systeem van budgetsubsidiëring mede op basis van de jaarstukken te evalueren. Gemeente Eemnes zet in op heldere prestatieafspraken tussen de bibliotheek en de aangesloten gemeenten.

GEMEENTE EEMNES

Meer aanbieders van kunst en cultuur

Naast het Huis van Eemnes en de bibliotheek kent Eemnes nog veel meer aanbieders van kunst en cultuur. Bestaande uit professionele aanbieders en amateurs (bijvoorbeeld verenigingen).

Ateliers en expositieruimten zijn essentieel voor kunstenaars en liefhebbers van kunst. Ook is het van belang dat kunstenaars regelmatig hun werken kunnen tonen op een laagdrempelige manier aan het publiek. Voorbeelden hiervan zijn de exposities van Stichting BEL-Art in het BEL-kantoor in Eemnes, exposities in het Huis van Eemnes en georganiseerde huiskamerconcerten. Door hergebruik van vrijkomende agrarische bebouwing is er ruimte voor ateliers. Daar wordt nu al gebruik van gemaakt en de gemeente zal dit verder stimuleren.

De gemeente handhaaft de norm van 1% kunst bij reconstructies en aanleg van openbaar gebied.

Net als het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap gaat de gemeente uit van het principe van *fair pay*: een eerlijke prijs voor werk van cultuurwerkers.

Jaarlijks zet de gemeente Eemnesser vrijwilligers in het zonnetje tijdens de avond van de Eemnesser koeientrofee. Bewoners dragen hiervoor groepen en individuen uit Eemnes voor vanwege hun maatschappelijke prestatie of vanwege hun sportieve verdiensten. Alle voorgedragen groepen en individuen ontvangen een Eemnesser Koetje, dat wordt aangeboden door de gemeente Eemnes.

In de bijlagen zijn beschrijvingen opgenomen van kenmerkende kunst- en cultuurprojecten, dans- en muziek, evenementen, kunstroutes en vele andere initiatieven.

Eemnesser koeientrofee 2022

GEMEENTE EEMNES

» Wat gaan we hiervoor doen?

- Inzet subsidies (Huis van Eemnes, bibliotheek, andere aanbieders).
- Samen met de bibliotheek en met vrijwilligers zet de gemeente in dat het Huis van Eemnes de woonkamer van Eemnes / ‘third place’ wordt en daarmee nog meer toegankelijk voor iedereen.
- Een brede en laagdrempelige programmering, afgestemd op de inwoners en een intensieve samenwerking met partners van Het Huis van Eemnes zoals de welzijnsorganisatie en bibliotheek.
- Goede communicatie tussen inwoners, gemeente, Huis van Eemnes, bibliotheek, cultuuraanbieders, (sport)verenigingen en (welzijns)instellingen.
- Onderzoek naar integrale en samenhangende programmering Hasselbak, Openluchttheater De Liebergh en Huis van Eemnes.
- Evalueren programmering Huis van Eemnes van de afgelopen periode en in gesprek met Huis van Eemnes over medewerker programmeren.
- Handhaven van de norm 1% kunst bij reconstructies.
- Huisvesting van culturele instellingen en –makers.

GEMEENTE EEMNES

Uitgangspunt 2: Bevorderen van cultuurparticipatie

Doelstelling: iedereen, jong en oud, komt in aanraking met kunst en cultuur en heeft toegang tot het culturele aanbod.

Een hoge participatiegraad voor kunst en cultuur in Eemnes

Gemeente Eemnes spant zich samen met het veld in om deelname aan het culturele aanbod te vergroten. Daartoe lopen er meerdere projecten, gericht op verschillende doelgroepen.

Cultuureducatie op de basisscholen

De gemeente subsidieert Kunst Centraal (begroting 2023: € 3.085). Zij organiseren voor én samen met de basisscholen in samenwerking met lokale kunstenaars en aanbieders jaarlijks een kunst- en cultuurprogramma.

Eemnes ondertekende het landelijk muziekakkoord voor Méér Muziek in De Klas. Stichting Méér Muziek in De Klas heeft als doel het verstrekken van structureel muziekonderwijs voor alle basisschoolleerlingen in Nederland. Muziek draagt op een unieke manier bij aan de ontwikkeling van kinderen en is belangrijk voor de bevordering van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Iedere basisschool biedt structureel muziekonderwijs aan. Naast dit aanbod gaan we onderzoeken of we een leerorkest kunnen samenstellen. Dit project financieren we uit de gelden van het Nationaal Programma Onderwijs (NPO). Bij succesvol resultaat nemen we hiervoor vanaf 2025/2026 reguliere middelen op in de begroting.

Toegang voor iedereen

Voor iedere inwoner moet sport en cultuur toegankelijk zijn. Inwoners met een smalle beurs in Eemnes kunnen een beroep doen op twee voorzieningen voor jeugdcultuurparticipatie: het Jeugdfonds Sport & Cultuur en het Kindarrangement Meedoen HBEL. Het jeugdfonds sport en stelde voor de BEL-gemeenten een bedrag beschikbaar voor promotie van het jeugdfondssport en cultuur, met de nadruk op cultuur. In 2021 heeft één kind aan cultuur geparticipeerd door het Jeugdfonds. Dit is in 2022 gestegen naar 5. De gemeente zet in op grotere bekendheid met dit fonds onder de doelgroep.

Voor volwassenen die leven van een laag inkomen is gemeente Eemnes sinds februari 2021 aangesloten bij het Volwassenenfonds Sport & Cultuur. De gemeente zet in op grotere bekendheid voor het Volwassenenfonds.

Naast bovengenoemde voorzieningen is het van belang dat regelmatig activiteiten worden georganiseerd met een laagdrempelig karakter: dus beperkt of geen inschrijfgeld en het creëren van een veilige en prettige sfeer.

Om cultuurparticipatie te bevorderen voor inwoners met een andere culturele achtergrond werken we samen met desbetreffende inwoners, cultuurmakers en maatschappelijke organisaties. Inclusie moet een gezamenlijk doel zijn waar iedereen de urgentie van inziet. Door voor een breder publiek te programmeren, bijvoorbeeld aan te sluiten bij wat leeft onder de inwoners en daarbij niet te focussen op groepen maar op thema’s, worden alle inwoners hierbij betrokken. Dit aandachtspunt kwam ook naar voren uit de enquête onder inwoners.

Haak aan bij
Volwassenenfonds
Sport & Cultuur

GEMEENTE
EEMNES

Cultuurparticipatie jongeren

In de basisschoolleeftijd zijn alle contacten in Eemnes dichtbij: de school, sport en andere clubs zitten in Eemnes. Dat verandert als kinderen naar het voortgezet onderwijs gaan. Omdat er in Eemnes geen scholen zijn voor voortgezet onderwijs, waaieren kinderen vanaf 12 jaar uit naar het voortgezet onderwijs in de omgeving. Hierdoor wordt de verbondenheid tussen de jongeren uit Eemnes minder.

Bij de jeugd leeft soms het gevoel dat er te weinig mogelijkheden voor hen in onze gemeente zijn. Dit bleek ook uit eerder genoemde enquête onder inwoners. De gemeente subsidieert veel partijen om aanbod voor jongeren te ontwikkelen zoals de sportverenigingen, Versa Welzijn, Huis van Eemnes en bijvoorbeeld de scouting. We zetten in op het versterken en aanhalen van de verbinding met jongeren, met name de jeugd tot en met 18 jaar. Het contact met deze doelgroep is van belang. De digitalisering van onze samenleving vermindert de zichtbaarheid van deze doelgroep en leidt soms tot 'verborgen problematiek'. We zetten het budget van jeugd- en jongerenwerk in voor de kwetsbare jeugd en waar het grootste maatschappelijk effect te bereiken is. Samen met onze partners werken we aan een toekomstbestendig aanbod dat past bij de hedendaagse behoeften van de jeugd in Eemnes.

We verbinden cultuur aan het jongerenwerk en creëren een cultureel laagdrempelige plek waar tieners zichzelf zijn en zich thuis voelen. We willen in Eemnes meer inzetten op preventie en daarin een bredere groep tieners bereiken. Dit willen we doen door met tieners een voorstelling te gaan maken.

Ze helpen mee door een voorstelling te bedenken en daarbij een maatschappelijk thema te kiezen (zie voorbeeld: https://shine-houten.nl). Door het samenwerken aan een productie en door wekelijks bij elkaar te komen worden jongeren aan elkaar verbonden en wordt een grotere doelgroep bereikt. In samenwerking met het Huis Van Eemnes, Versa jongerenwerk en diverse cultuuraanbieders zal dit plan verder worden uitgewerkt door een professional.

Via storytelling, in samenwerking met de Historische Kring, willen wij kennis over erfgoed en hun leefomgeving op een laagdrempelige manier overbrengen aan de jeugd.

GEMEENTE EEMNES

In overleg met de jeugdraad is het idee geopperd om ook een kunstroute te ontwikkelen voor jeugd en jongeren. Het doel hiervan is om jeugd op een positieve en ontdekkende manier in contact te brengen met kunst en cultuur. De organisatie hiervoor kan gezamenlijk worden opgepakt met de stichting 'Een Dijk van Kunst en Cultuur'.

Voor de uitwerking en realisatie van de voorgestelde ideeën gericht op cultuurparticipatie voor jeugd en jongeren, uitbreiding van cultuureducatie, Meer Muziek in de Klas, het leerorkest en positieve gezondheid (zie uitgangspunt 3) is structureel € 15.000 per jaar opgenomen in het Collegeprogramma 2022-2026.

Leesoffensief

De samenwerking tussen het onderwijs en de bibliotheek willen we versterken. Het doel hiervan is om kinderen gedurende hun hele schoolcarrière met boeken in aanraking te laten komen en het leesplezier te bevorderen. Een Leesoffensief en de aanpak laaggeletterdheid zijn daar onderdeel van. Zo slaan we de handen ineen om alle inwoners taal- en digitaalvaardig te maken. Ook breiden we de mogelijkheden van de Voorleesexpress uit.

» Wat gaan we hiervoor doen?

- Bekendheid van het Jeugdfonds Sport & Cultuur en Volwassenenfonds Sport & Cultuur verbeteren.
- Cultuureducatie breed toegankelijk maken (meer geld per kind).
- Diversiteit en inclusie bij programmering bevorderen.
- Muziekakkoord Gooi en Vechtstreek: structureel muziekonderwijs voor alle kinderen in de regio.
- Passend cultuuraanbod en projecten voor jongeren.
- Verbinden jongerenwerk aan kunst en cultuur.
- Drempels voor cultuurparticipatie wegnemen: aanpak taalachterstand.
- Drempels voor cultuurparticipatie wegnemen: bevorderen lezen door inzet leesoffensief.

Uitgangspunt 3: Integraal beleid en samenwerking

Doelstelling: beleid en uitvoering gaan uit van integraliteit en domeinoverstijgende samenwerking.

Kunst en cultuur in verbinding met andere beleidsterreinen

Cultuurparticipatie in combinatie met het sociaal domein heeft de laatste jaren een grotere rol gekregen. In het vorige hoofdstuk is al ingegaan op het in verbinding brengen van jongerenwerk en kunst en cultuur. Ook bij gezondheidsbevordering en eenzaamheidspreventie kan kunst en cultuur een belangrijke rol spelen. Ook zijn er verbindingen te maken met de beleidsterreinen toerisme en recreatie, openbare ruimte en ruimtelijke ordening. Gemeente Eemnes zet in op integraliteit en domeinoverstijgende samenwerking met partners binnen en buiten de gemeente.

Gezondheidsbevordering

Steeds vaker toont onderzoek aan dat op zowel Europese als mondiale schaal kunst, creatieve en culturele activiteiten de gezondheid en het maatschappelijk welzijn van een bevolking kunnen ondersteunen en versterken (zie bijvoorbeeld het WHO-rapport uit 2019: *Wat is het bewijs van de rol van kunst bij het verbeteren van gezondheid en welzijn?*)

In december 2022 richtten de BEL-gemeenten het Leefstijlpunt op. Het Leefstijlpunt heeft als doel dat iedere inwoner de kans krijgt om op een gezonde en positieve manier te leven, op te groeien, te wonen, te bewegen en te sporten in een groene leefomgeving. We maken gebruik van de bestaande infrastructuur en voegen een professional met kennis van kunst en cultuur toe aan het leefstijlteam.

We gaan in samenwerking met professionals op gebied van onderwijs, gezondheid, sport, welzijnswerk en kunst en cultuur en inwoners op zoek naar manieren om het gedachtegoed van Positieve Gezondheid te implementeren (voor meer informatie zie: https://www.iph.nl).

Eenzaamheidspreventie

In de samenleving groeit het besef dat kunst en cultuur wezenlijke onderdelen zijn van onze basisbehoeften en dat ze kunnen bijdragen aan preventie van (dure) zorg. Actieve cultuurparticipatie dient dus meerdere doelen: het draagt bij aan het gevoel van welzijn, het haalt mensen uit hun huis en mogelijk isolement en levert nieuwe contacten op. Het kan op die manier werken als een preventief middel: hoe beter iemand zich voelt, hoe minder de vraag naar zorg zal zijn. Tegelijkertijd wordt er gebouwd aan een netwerk waaruit mensen kunnen opstaan voor het geval er informele zorg gevraagd wordt. Ook voor de vrijwilligers die veelal de participatieve kunstpraktijken mede ondersteunen is het een vorm van activering en participatie. Een voorbeeld hiervan is de dagactiviteit 'De Ontmoeting' in het Huis van Eemnes waarbij inwoners opgevangen worden die (nog) niet geïndiceerd zijn voor dagopvang.

Toerisme en recreatie

De gemeente Eemnes heeft een hoge landschappelijke en cultuurhistorische waarde, die meest nadrukkelijk in de Eempolder en de Wakkerendijk tot uiting komen. De polders bij Eemnes behoren tot één van de twintig nationale landschappen. Zij zijn bij uitstek geschikt voor mooie wandel- en fietstochten. Toerisme en recreatie en het behoud van de historische polder zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Vanuit het Handelingsperspectief Buitengebied Regio Amersfoort wordt integraal gekeken naar alle ruimtevragers in het buitengebied. Gemeente Eemnes zal zich in blijven zetten voor behoud van de karakteristieke polder.

Erfgoed en volkscultuur

Kunst, cultuur en erfgoed vormen samen het lokale DNA van het dorp Eemnes. Denk aan historisch, religieus, en funerair erfgoed, maar ook aan volkscultuur. Dit DNA dient te worden behouden en waar mogelijk versterkt.

De erfgoedwet is er voor het aanwijzen van gebouwde en archeologische monumenten plus de daarbij behorende bescherming. Nu gebeurt dat op basis van een erfgoedverordening. Na een overgangstermijn gebeurt dit in het nieuwe gemeentelijke omgevingsplan. Bij het maken van keuzes in de omgevingsvisie wordt hier rekening mee gehouden en worden hier praktische aanzetten toe gegeven.

Verduurzaming van erfgoed is een belangrijk punt van aandacht. Het draagt namelijk bij aan het toekomstig gebruik en functionaliteit. Wel zullen we altijd het cultuurhistorisch belang, het gebruiksbelang en andere maatschappelijke belangen goed met elkaar afwegen. Omdat ons erfgoed de geschiedenis van Eemnes zichtbaar en tastbaar maakt, vinden we dat er letterlijk en figuurlijk ruimte moet zijn voor het behoud van erfgoed in combinatie met een eigentijds gebruik. We willen het verantwoord verduurzamen stimuleren door het aanbieden van een monumentenscan aan de eigenaren van een rijks- of gemeentelijk monument.

Een belangrijk speerpunt is het breed onder de aandacht brengen van de Eemnesser identiteit en cultureel erfgoed. Een onderdeel hiervan is het benoemen van een dorpsdichter. Daarnaast speelt de historische kring van Eemnes een belangrijke rol in het kader van de culturele identiteit.

In de bijlage zijn beschrijvingen opgenomen van voor Eemnes kenmerkend (historisch, religieus en funerair) erfgoed en evenementen die bijdragen aan de rijke volkscultuur.

GEMEENTE EEMNES

Kunst in de openbare ruimte

Op verschillende plekken willen we, in samenwerking met lokale kunstenaars, een aantal social sofa's plaatsen. De sofa kan iets vertellen over de omgeving, de natuur, of gewoon een kunstzinnige uiting zijn. Een social sofa is een ontmoetingsplek waar inwoners met elkaar in gesprek kunnen gaan. Voor deze projecten is input gevraagd van de jeugdraad. In het Collegeprogramma 2022-2026 is hiervoor incidenteel € 15.000 gereserveerd.

In samenwerking met kunstenaars en inwoners worden tien elektriciteitskastjes in de Noordbuurt van Eemnes beplakt met ontwerpen van kunstenaars die samen met inwoners worden bedacht of ontworpen. Op deze manier worden deze kastjes mooie kunstobjecten.

Het gemeentelijk kunstbezit weerspiegelt de culturele identiteit van Eemnes, dat moeten we koesteren. Dit bezit is goed in kaart gebracht en wordt onderhouden.

Bij kunstwerken zijn plaquettes geplaatst met de titel en maker van het kunstwerk. Op de gemeentelijke website staat de kunst in de openbare ruimte omschreven. Ook kan men een app downloaden waarbij de kunstwerken en bijbehorende informatie via de smartphone zichtbaar worden. Zo kan men zelf een wandel- of fietsroute samenstellen.

Uit de enquête blijkt dat bijna de helft van de deelnemers (48%) tevreden is over de zichtbaarheid van de kunstwerken. Over de mate van inspraak over de plaatsing van de kunstwerken en de informatie over de kunst is men minder tevreden. Respectievelijk 21% en 22% geeft aan dit onvoldoende te vinden. Bekeken wordt of via diverse communicatiekanalen de informatievoorziening over kunstwerken verbeterd kan worden zodat inwoners tijdig mee kunnen denken met betrekking tot plaatsing van kunstwerken.

GEMEENTE EEMNES

» Wat gaan we hiervoor doen?

- Projecten kunst en cultuur in verbinding brengen met onderwerpen uit het sociaal domein: eenzaamheidspreventie en gezondheidsbevordering.
- Implementatie Positieve Gezondheid.
- Onderhoud en reparatie kunstwerken in de openbare ruimte.
- Inzet voor het behoud van de polder en de historische waarde daarvan.
- Kunst en cultuur, inclusief erfgoed, wordt meegenomen in ruimtelijke ordening.
- Realisatie social sofa's, kunstobjecten en street art in de openbare ruimte.
- Aanbieden monumentscan voor verduurzaming rijks- of gemeentelijke monumenten.
- Informatievoorziening kunstwerken verbeteren.

6. Financiën

Voor alle inzet en activiteiten rond kunst en cultuur stelt de gemeente Eemnes financiële middelen beschikbaar. Voor de uitvoering wordt samengewerkt met verschillende partners, die middels subsidie de benodigde financiële middelen ontvangen. In 2023 is daarvoor het volgende begroot:

- Structurele subsidies kunst & cultuur: € 16.343. Voorbeelden van partners zijn: de Weidevogels, openluchttheater De Lieberg, Deo et Arti, Feestcomité, werkgroep Volkskerstzang, Stichting Skutsjevaart Eemland.
- Stelpost subsidies kunst & cultuur: € 15.006
- Incidentele bijdragen kunst & cultuur: € 6.000
- Incidentele subsidies kunst & cultuur: € 4.000

Voor de Bibliotheek Gooi+ is een jaarlijkse subsidie van € 277.241 begroot. Deze subsidie is niet opgebouwd aan de hand van specifieke financiële bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen. Het is een subsidie voor de gehele organisatie van de bibliotheekfunctie.

De subsidie voor het Huis van Eemnes is in 2023 begroot op € 455.619. Dit is berekend op basis van de geraamde kosten zoals huur, personeel, GWE (Gas Water Elektra), aflossing, afschrijving, onderhoud.

Voor Sociaal Cultureel Werk in het Huis van Eemnes is jaarlijks € 48.700 begroot. Het Sociaal Cultureel Werk (SCW) in Eemnes staat voor onder andere ontmoeting en recreatie, vorming en educatie, cultuur en creativiteit. Het SCW bevordert de sociale samenhang en maatschappelijke participatie door te voorzien in een sociale infrastructuur met voldoende mogelijkheden voor ontmoeting, ontplooiing en ontspanning.

Verdere professionalisering van het Sociaal Cultureel Werk vergt een goede visie op het SCW, ook in relatie tot wat de diverse organisaties aanbieden. We hebben een breed pakket aan activiteiten en instellingen. Naast de samenwerking met de maatschappelijke partners is het zaak dat de locaties en podia waar cultuur wordt geprogrammeerd elkaar nóg beter kennen en wat ze doen op elkaar afstemmen, zodat er een breed aanbod ligt voor alle inwoners. Wat er allemaal gebeurt met elkaar verbinden en uitdragen, hoort thuis bij een gespecialiseerde en creatieve, coördinerende professional. Of deze functie het beste past bij Huis van Eemnes of bij een andere organisatie wordt momenteel onderzocht. In 2025 worden de effecten van deze functie geëvalueerd. Deze pilot is in de tabel hieronder met een jaarlijks bedrag van € 50.000 in de jaren 2023-2025 opgenomen.

Met het vaststellen van de perspectiefnota hebben we middelen beschikbaar gesteld voor een aantal nieuwe ontwikkeling binnen Kunst en Cultuur. Voor de komende jaren staat hiervoor het volgende in de begroting:

		Begroting 2023	**Begroting 2024**	**Begroting 2025**	**Begroting 2026**
5.3 Kunst en cultuur	cultuur en jongerenwerk	15.000	15.000	15.000	15.000
	Social Sofa's (kpl)	1.500	1.500	1.500	1.500
5.2 Sportaccomodaties	accomodaties - programmering	5.000	5.000	5.000	5.000
	Programmering Huis v Eemnes	17.500	17.500	0	0
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	Formatie soc.cult. Werk	50.000	50.000	50.000	0

Meer informatie over de programmabegroting kunt u vinden op de gemeentepagina van Eemnes:
https://www.eemnes.nl/Bestuur/College/Financi_n_begroting_en_jaarverslag

GEMEENTE EEMNES

Bronvermelding:

Pagina 4:	Gemeente Eemnes (2010) *Kunst tot Koe*
Pagina 6:	Website inwonerspanel www.panelinwoners.nl/eemnes/resultaten/kunst-en-cultuur Laatst geraadpleegd 23 februari 2023
Pagina 7:	Website monitor Cultuur en Erfgoed https://experience.arcgis.com/experience/dd9af9ea4f87438c88b398e70c1da83e/ Laatst geraadpleegd 10 februari 2023
Pagina's 7-8:	Huis van Eemnes www.huisvaneemnes.nl geraadpleegd op 10 oktober 2022
Pagina 9:	Meerjarenbeleidsplan 2021-2024 'de bibliotheek: bron voor persoonlijke ontwikkeling' auteurs: Bart van bergen i.s.m. Marian Buvelot (Gooi en meer) en Pauline Gmelig Meyling (bibliotheek HLB) geraadpleegd op 5 januari 2022
Pagina 10:	Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (2022) *Meerjarenbrief 2023-2025. De kracht van creativiteit. Cultuur midden in de samenleving*
Pagina 12:	Kunst Centraal – cultuur educatie op basisscholen https://kunstcentraal.nl/ geraadpleegd op 5 januari 2022
Pagina 12:	https://www.meermuziekindeklas.nl/nl/ geraadpleegd op 22 februari 2022
Pagina 12:	https://leerorkest.nl/ geraadpleegd op: 22 februari 2022
Pagina 13:	www.meedoenhbel.nl geraadpleegd op 25 januari 2021
Pagina 13	https://jeugdfondssportencultuur.nl/ geraadpleegd op 25 januari 2021
Pagina 13:	Volwassenenfonds Sport en Cultuurhttps://www.volwassenenfonds.nl/nieuws/gemeente-eemnes-sluit-aan-bij-volwassenenfonds-sport-cultuur-welkom/ geraadpleegd op: 22 februari 2022
Pagina 14:	project cultuur voor jongeren https://shine-houten.nl/ geraadpleegd op 22 februari 2022
Pagina 15;	onderwerp Leesoffensief van Stichting lezen en schrijven: www.lezenenschrijven.nl geraadpleegd op 5 januari 2022
Pagina 16;	Gezondheidsbevordering, uitgebreid literatuuronderzoek van de WHO https://www.lkca.nl/artikel/who-bevestigt-kunst-en-cultuur-bevorderen-de-gezondheid, originele artikel: http://www.euro.who.int/en/publications/ geraadpleegd op: 7 september 2022
Pagina 16:	Positieve Gezondheid https://www.iph.nl/ geraadpleegd op 7 september 2022

GEMEENTE EEMNES